

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, κάθε εκπαιδευόμενος μετράει

Η επιτυχία των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα προϋποθέτει σωστό σχεδιασμό και εφαρμογή και την ανάλογη αξιολόγηση των εκπαιδευόμενων.

Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών δεν είναι απλοί κατάλογοι θεμάτων προς διδασκαλία. Αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την ποιότητα της διδασκαλίας και της μάθησης. Συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου, ενθαρρύνουν τη συνέχιση της εκπαίδευσης και κατάρτισης και προωθούν έτσι τη διά βίου μάθηση.

Η ανάγκη για εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες, τόσο των εκπαιδευόμενων όσο και της αγοράς εργασίας, θέτει τα αναλυτικά προγράμματα σε νέα βάση. Στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών διευρύνονται, ώστε να περιλαμβάνουν πλέον και τις βασικές δεξιότητες. Απομακρυνόμαστε από τον εκ των προτέρων καθορισμό εκπαιδευτικών στόχων με σημείο αναφοράς τους εκπαιδευτικούς, και στρεφόμαστε προς τη διαμόρφωση αναλυτικών προγραμμάτων βασισμένων στα αποτελέσματα της μάθησης (Πλαίσιο 1), με σημείο αναφοράς τους εκπαιδευόμενους.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1**Αναλυτικά προγράμματα σπουδών που βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα έναντι παραδοσιακών προγραμμάτων σπουδών**

Μαθησιακό αποτέλεσμα καλείται η αποτύπωση όλων αυτών που ο εκπαιδευόμενος γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να κάνει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας.

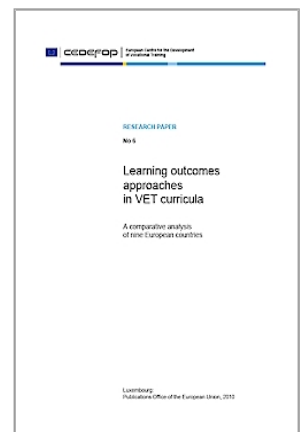
Σε ορισμένες χώρες, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία και την Ολλανδία, χρησιμοποιείται ο όρος «ικανότητες» αντί του όρου «μαθησιακά αποτελέσματα». Αυτό που διαφέρει στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα, σε σχέση με τα παραδοσιακά προγράμματα, είναι τα εξής στοιχεία:

- η μάθηση συνδυάζει γνώσεις και δεξιότητες με προσωπικές και κοινωνικοπολιτισμικές ικανότητες•
- οι γνώσεις καθορίζονται εντός ευρύτερου πλαισίου και είναι διεπιστημονικές•
- επίκεντρο της μάθησης είναι η αγορά εργασίας και οι ανάγκες απασχόλησης, ενώ τα παραδοσιακά προγράμματα σπουδών εμμένουν στο εκπαιδευτικό πλαίσιο και στο σώμα των γνώσεων που πρέπει να μεταδοθούν•
- η μάθηση γίνεται σε ποικίλα περιβάλλοντα και με διαφορετικές μεθόδους.

Έτσι, τα εν λόγω αναλυτικά προγράμματα σπουδών επιτρέπουν τη συνύπαρξη διαφορετικών ρυθμών και επιλογών μάθησης.

Η νέα τάση είναι εμφανέστερη στην EEK και την ανώτερη εκπαίδευση, όμως αρχίζει να επεκτείνεται και στη γενική εκπαίδευση. Το 2010, το Cedefop δημοσίευσε τη μελέτη «Learning outcomes approaches in VET curricula» (Προσεγγίσεις μαθησιακών αποτελεσμάτων στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών της EEK), η οποία εξέτασε τις πρόσφατες τάσεις και τα ζητήματα που ανέκυψαν κατά την διαμόρφωση αναλυτικών προγραμμάτων σε εννέα ευρωπαϊκές χώρες. Από τη μελέτη προκύπτει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα νέα αυτά αναλυτικά προγράμματα σπουδών μπορούν να βελτιώσουν τη μάθηση και την αξιολόγηση των εκπαιδευόμενων, και να δημιουργήσουν καλύτερους δεσμούς μεταξύ εκπαίδευσης και κατάρτισης αφενός, και αγοράς εργασίας αφετέρου. Οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν ολόκληρο τον κύκλο εκπόνησης των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού, της εφαρμογής, καθώς επίσης και της αξιολόγησης των εκπαιδευόμενων.

Διαβάστε τη μελέτη:
Learning outcomes approaches in VET curricula
http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5506_en.pdf

Για να στηρίξει με στοιχεία τη διαμόρφωση πολιτικής, το Cedefop άρχισε τη διεξαγωγή συγκριτικής μελέτης για τον προσδιορισμό και την ανάλυση αυτών των προϋποθέσεων σε 32 ευρωπαϊκές χώρες.

Καινοτομία και μεταρρύθμιση στη διαμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών για τη διά βίου μάθηση

Η πολιτική στον τομέα των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών απασχολεί από καιρό ερευνητές και διαμορφωτές πολιτικής σε εθνικό επίπεδο, καθώς και διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΟΣΑ, η Unesco, η Παγκόσμια Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για να ενθαρρύνει το διάλογο σχετικά με την καινοτομία στη μεταρρύθμιση των αναλυτικών προγραμμάτων, το Cedefop διοργάνωσε δύο διεθνείς διημερίδες, το 2009 ⁽¹⁾ και το 2011 ⁽²⁾, στις οποίες συμμετείχαν επιστήμονες από περισσότερες από 20 ευρωπαϊκές χώρες.

Οι συμμετέχοντες συζήτησαν πώς μπορούν τα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών να συμβάλλουν στη μάθηση και να ωφελήσουν τους εκπαιδευόμενους. Εξέτασαν επίσης παραδείγματα σχεδιασμού και εφαρμογής αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών σε διάφορα μαθησιακά περιβάλλοντα.

Ο καθορισμός των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών στην ΕΕΚ με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα δεν είναι κάτι εντελώς νέο. Τέτοια προγράμματα εφαρμόζονται εδώ και περισσότερο από δύο δεκαετίες σε χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία, η Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Όμως η υιοθέτηση αυτής της τάσης στην κατάρτιση παρατηρείται πλέον σε όλη σχεδόν την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κατά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις παρατηρείται ότι τα βασικά προγράμματα σπουδών, που εκπονούνται για όλη τη χώρα, συμπληρώνονται από σχολικά αναλυτικά προγράμματα προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες. Τα μαθήματα χωρίζονται σε επιμέρους ενότητες, εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη ευελιξία. Επιπλέον, μετεξελίχθηκε η έννοια, ο σκοπός και ο ρόλος των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, τα οποία πλέον επηρεάζουν περισσότερες παραμέτρους, όπως είναι οι μέθοδοι και τα μέσα διδασκαλίας και αξιολόγησης, και ο σχεδιασμός του μαθησιακού περιβάλλοντος.

Περισσότερα οφέλη για τους εκπαιδευόμενους

Εν συγκρίσει με τα παραδοσιακά αναλυτικά προγράμματα σπουδών, εκείνα που βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα επιδιώκουν να είναι πιο ολοκληρωμένα και ευέλικτα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την οργάνωση των αναλυτικών προγραμμάτων σε επιμέρους ενότητες και την αυτονόμηση του ρόλου των εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη και την εφαρμογή τους. Στόχος είναι να γίνουν πιο περιεκτικά και να δίνουν περισσότερα κίνητρα στους εκπαιδευόμενους.

⁽¹⁾ Βλ.: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/events/4432.aspx>

⁽²⁾ Βλ.: <http://events.cedefop.europa.eu/curriculum-innovation-2011/> και σχετικό άρθρο: <http://www.cedefop.europa.eu/en/articles/17686.aspx>

Επιπλέον, τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα αυξάνουν την αυτονομία των εκπαιδευόμενων, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να διαμορφώνουν τη δική τους πορεία και τις δικές τους επιλογές.

Οι εξελίξεις που παρατηρούνται σε χώρες όπως η Λιθουανία, η Μάλτα, η Ολλανδία και η Φινλανδία δείχνουν ότι τα προγράμματα αυτά παροτρύνουν τους εκπαιδευόμενους να εξακολουθούν να μαθαίνουν (π.χ. παρακινώντας τους να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε επόμενη βαθμίδα, και συνεπώς μειώνοντας τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης των σπουδών). Επιπλέον, συμβάλλουν στο να βελτιώσουν οι εκπαιδευόμενοι την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Στη Φινλανδία, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι εκπαιδευόμενοι έχουν καλύτερη εκτίμηση των προσδοκιών, μεγαλύτερη προσήλωση στους στόχους τους, και συμμετέχουν πιο ενεργά στη διαδικασία της μάθησης και της αξιολόγησης.

Στη Σλοβενία, αυτά τα αναλυτικά προγράμματα θεωρούνται πιο χρήσιμα, δεδομένου ότι συνδέουν στενότερα την θεωρητική με την πρακτική μάθηση. Αυτή η χρησιμότητα ενισχύεται και από τη στενή συνεργασία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με τον βιομηχανικό και εμπορικό τομέα, που πλέον συμμετέχει ενεργά στο σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών και στην αξιολόγηση των εκπαιδευόμενων.

Προϋποθέσεις για το σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα

Η εισαγωγή των νέων εννοιών στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών εγείρει αρκετά ερωτήματα ως προς το σχεδιασμό τους. Μεταξύ άλλων: ποια είναι η αξία που πρέπει να αποδίδεται στα διάφορα είδη μαθησιακών αποτελεσμάτων, πώς να εξισορροπούνται τα καθάρια επαγγελματικά αποτελέσματα της μάθησης με τις ευρύτερες κοινωνικές και προσωπικές ικανότητες – που θεωρούνται θεμελιώδεις για τον σύγχρονο εργασιακό βίο – και πώς να επισημαίνονται, να καθορίζονται και να συνδυάζονται οι δεξιότητες και οι ικανότητες μέσα στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών.

Αν και στις ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζονται διάφορες μέθοδοι και προσεγγίσεις, δύο είναι οι προϋποθέσεις που φαίνεται να είναι καθοριστικής σημασίας κατά την εκπόνηση ενός αναλυτικού προγράμματος σπουδών:

- η συνέπεια στη χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων•
- η συνοχή μεταξύ των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και των μεθόδων αξιολόγησής των εκπαιδευόμενων.

Τόσο μεταξύ των χωρών όσο και στο εσωτερικό της κάθε χώρας – ακόμη δε και μεταξύ ιδρυμάτων κατάρτισης – υπάρχουν διαφορές ως προς την έννοια, τη λειτουργία και τον ρόλο των μαθησιακών αποτελεσμάτων

στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Για παράδειγμα, ορισμένοι αναδεικνύουν τα μαθησιακά αποτελέσματα σε πρωταρχικούς στόχους της ΕΕΚ, ενώ άλλοι τα ορίζουν ως τα αποτελέσματα ενός κύκλου σπουδών ή μιας διδακτικής ενότητας.

Τα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών άλλοτε εστιάζουν στη διασφάλιση της ποιότητας, και άλλοτε έχουν αμιγώς διδακτική αποστολή, λειτουργώντας ως πλαίσιο για διδασκαλίας και μάθησης. Μπορούν επίσης να έχουν και τους δύο ρόλους.

Ωστόσο οι όροι «μαθησιακά αποτελέσματα» και «ικανότητες» χρησιμοποιούνται και με πολύ διαφορετικούς τρόπους, ενίοτε αντιφατικούς, πράγμα που προκαλεί σύγχυση.

Ανεξαρτήτως όμως πού γίνεται ο σχεδιασμός των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών – από υπουργείο, από κλαδικές οργανώσεις, ή στο κάθε σχολείο – πρέπει οπωσδήποτε να εξασφαλίζεται η συναίνεση μεταξύ των διαφόρων παραγόντων που εμπλέκονται. Όλοι πρέπει να αντιλαμβάνονται τις έννοιες που χρησιμοποιούν με τον ίδιο τρόπο, και να συμφωνούν σχετικά με το σκοπό που εξυπηρετούν τα μαθησιακά αποτελέσματα. Εάν τα μαθησιακά αποτελέσματα δεν ενσωματωθούν στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών κατά συνεπή τρόπο, υπονομεύεται η διαφάνεια και η φερεγγυότητα τους και εγείρονται ερωτήματα ως προς την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των αξιολογούμενων αποτελεσμάτων.

Πάντως η χρήση της ορολογίας που χρησιμοποιείται σε ευρωπαϊκά εργαλεία, όπως το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων ⁽³⁾, επεκτείνεται σταδιακά στα κράτη μέλη (Πλαίσιο 2), και αναμένεται ότι έτσι θα καθιερωθεί ένας κοινός τρόπος διατύπωσης και κατανόησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

ΠΛΑΙΣΙΟ 2

Ορισμός των μαθησιακών αποτελεσμάτων ως ένα σύνολο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Γνώσεις

Το αποτέλεσμα της αφομοίωσης πληροφοριών μέσω της μάθησης. Οι γνώσεις είναι το σώμα θετικών στοιχείων, αρχών, θεωριών και πρακτικών που σχετίζεται με ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής.

Δεξιότητες

Η ικανότητα εφαρμογής γνώσεων και αξιοποίησης τεχνογνωσίας για την εκπλήρωση εργασιών και την επίλυση προβλημάτων... οι δεξιότητες περιγράφονται ως νοητικές (χρήση λογικής, διαισθητικής και δημιουργικής σκέψης) και πρακτικές (αφορούν τη χειρωνακτική επιδεξιότητα και τη χρήση μεθόδων, υλικών, εργαλείων και οργάνων).

Ικανότητα

Η αποδεδειγμένη επάρκεια στη χρήση γνώσεων, δεξιοτήτων και προσωπικών, κοινωνικών ή/και μεθοδολογικών δυνατοτήτων σε περιστάσεις εργασίας ή σπουδής και στην επαγγελματική ή/και προσωπική ανάπτυξη.

Παρατηρούνται διαφορές από χώρα σε χώρα και από ίδρυμα σε ίδρυμα και ως προς τις μεθόδους ένταξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Στην Ευρώπη, τα τρία κυρίαρχα μοντέλα ικανότητας – της Γερμανίας, της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου – με την πάροδο του χρόνου επηρέασαν τις κατηγορίες και τυπολογίες που αναπτύχθηκαν σε άλλες χώρες, με γνώμονα σε πολλές περιπτώσεις τον συνδυασμό και την εξισορρόπηση «εισρών» και αποτελεσμάτων στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών (Πλαίσιο 3).

ΠΛΑΙΣΙΟ 3

Εξισορρόπηση εισρών και αποτελεσμάτων στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών

Δεν έχει διατυπωθεί θεωρητικά ένα είδος αναλυτικού προγράμματος σπουδών που να είναι αμιγώς προσανατολισμένο στις εισροές ή στα αποτελέσματα. Τα προγράμματα είναι πάντοτε μικτά. Εξάλλου, τα «αποτελέσματα» που καθορίζονται στο πλαίσιό τους παρουσιάζουν τεράστιες διαφορές μεταξύ χωρών, ακόμη και αν βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα.

Συχνά τα μαθησιακά αποτελέσματα δεν υποκαθιστούν τις εισροές (δηλαδή περιεχόμενο, μέθοδο διδασκαλίας και μάθησης, ωρολόγια προγράμματα κλπ.) αλλά, αναλαμβάνουν έναν μάλλον ή ήπιο κυρίαρχο ρόλο, καθορίζοντας το είδος και τη σχετική αξία των εισρών.

Ανεξαρτήτως μεθόδου, η διασφάλιση της ποιότητας είναι καθοριστικής σημασίας κατά την εκπόνηση των προγραμμάτων σπουδών. Επιτυγχάνεται κυρίως με τη συμμετοχή στη διαδικασία τόσο των ειδικών της εκπαίδευσης όσο και των εργοδοτών. Σε πολλές περιπτώσεις, ενεργό ρόλο στο σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών παίζουν και οι εκπαιδευόμενοι.

Η μάθηση είναι όλο και πιο συνυφασμένη με την αξιολόγηση. Το πώς αξιολογούνται οι εκπαιδευόμενοι μπορεί να διαμορφώσει τη μαθησιακή διαδικασία προς το καλύτερο ή προς το χειρότερο. Επομένως, τα εργαλεία αξιολόγησης και τα προγράμματα σπουδών θα πρέπει να σχεδιάζονται σε συνάρτηση μεταξύ τους (όπως στη Σκωτία), εξασφαλίζοντας όμως παράλληλα τα απαιτούμενα περιθώρια για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης.

Η εφαρμογή αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών με προσανατολισμό στα μαθησιακά αποτελέσματα κατέστησε αναγκαία την εκ νέου θεώρηση των παραδοσιακών εργαλείων αξιολόγησης σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Στη Σλοβενία και την Ισπανία, λόγου χάρη, αναπτύχθηκαν ειδικά εργαλεία για την αξιολόγηση των μη τεχνικών δεξιοτήτων (soft skills). Στη Φινλανδία εδραιώθηκε η αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευόμενων, με αποτέλεσμα την εμπέδωση μιας νοοτροπίας που ευνοεί τη θετική αξιολόγηση, τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους εκπαιδευόμενους. Στα περισσότερα κράτη μέλη χρησιμοποιείται η διαμορφωτική (σταδιακή) αξιολόγηση ώστε να

⁽³⁾ Βλ.: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc44_en.htm

λαμβάνουν οι εκπαιδευόμενοι, αλλά και οι εκπαιδευτές, ουσιαστική και τακτική ενημέρωση για την πρόοδο που σημειώνεται, και να διευκολύνεται ο προβληματισμός για τις τυχόν αλλαγές που πρέπει να επέλθουν στη μαθησιακή διαδικασία.

Προϋποθέσεις για την εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα

Η εφαρμογή αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως οι εξής:

- καλά καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί που εφαρμόζουν κατάλληλες παιδαγωγικές πρακτικές•
- μαθησιακό περιβάλλον που συνδέει το σχολείο με το χώρο εργασίας.

Για την επιτυχημένη διδασκαλία των εν λόγω προγραμμάτων χρειάζονται εκπαιδευτικοί που διαθέτουν όχι μόνο τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, αλλά και την ενδεδειγμένη νοοτροπία. Προϋποθέτουν επίσης την κατάλληλη ηγεσία στα σχολεία, και έναν νέο τρόπο αντιμετώπισης της μάθησης – ο οποίος όμως δεν τυγχάνει πάντοτε άμεσης αποδοχής και εφαρμογής από τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Πέραν της επιτυχούς εφαρμογής των νέων αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, οι εκπαιδευτικοί καλούνται επίσης να αξιολογούν κατά πόσον τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες, όπως καθορίζονται στα προγράμματα σπουδών, επιτυγχάνονται από τους εκπαιδευόμενους, έργο ιδιαίτερα σύνθετο.

Για να εφαρμόζουν σωστά οι εκπαιδευτικοί τις νέες μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης, χρειάζονται συστηματική αναβάθμιση των σχετικών δεξιοτήτων τους, ενώ χρειάζεται επίσης στενή συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών στα σχολεία και εκπαιδευτών στις εταιρείες.

Η απομάκρυνση από τους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας γίνεται εμφανής σε ολοένα περισσότερα ιδρύματα κατάρτισης στην Ευρώπη. Νέες μορφές διδασκαλίας, όπως η ανεξάρτητη και η ολοκληρωμένη μάθηση, η μάθηση μέσω μικρών εργασιών, η ομαδική μάθηση και η μάθηση μέσω δραστηριοτήτων ενσωματώνονται σταδιακά στις διδασκαλικές πρακτικές. Οι νέες παιδαγωγικές μέθοδοι αποσκοπούν στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, γίνεται χρήση της μετασχηματιστικής μάθησης, που χρησιμοποιεί το στοχασμό πάνω στην τέχνη, τον πολιτισμό και τη φύση για να αμφισβητήσει τα κοινώς αποδεκτά και τις συνήθειες προσδοκίες.

Όσο πιο ευαίσθητο το μαθησιακό περιβάλλον στις ατομικές ιδιαιτερότητες, τόσο πιο επιτυχής θα είναι η εφαρμογή ενός αναλυτικού προγράμματος σπουδών που βασίζεται σε μαθησιακά αποτελέσματα. Οι ιδιαιτερότητες αυτές μπορεί να έχουν να κάνουν με το ιστορικό του ατόμου, τις προϋπάρχουσες γνώσεις ή τις ικανότητες των εκπαιδευομένων. Τα μαθησιακά περιβάλλοντα πρέπει να καθιστούν τη μάθηση κοινωνική και ομαδική εμπειρία, και να παρακολουθούν από κοντά τα κίνητρα και συναισθήματα των εκπαιδευομένων. Στην κατάρτιση, οι τεχνολογίες των πληροφοριών χρησιμοποιούνται όλο και πιο συχνά για τη δημιουργία ψηφιακού μαθησιακού περιβάλλοντος και την προσομοίωση πραγματικών συνθηκών εργασίας.

Εν κατακλείδι, τα βασιζόμενα στα μαθησιακά αποτελέσματα αναλυτικά προγράμματα σπουδών μπορούν να προάγουν διδασκαλία και μαθησιακές πρακτικές που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των εκπαιδευομένων. Στα χέρια των εκπαιδευτικών αναδεικνύονται σε δυνάμει σημαντικά εργαλεία για τη διάπλαση αυτόνομων και ενεργών πολιτών με ανεπτυγμένη κριτική σκέψη. Ωστόσο, για να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι δυνατότητες των προγραμμάτων, η πλήρωση των σωστών προϋποθέσεων εφαρμογής τους αποτελεί αναγκαίο όρο.

Ενημερωτικό σημείωμα – 9060 EL
Αριθμός καταλόγου: TI-BB-11-003-EL-N
doi:10.2801/64415

Copyright © Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop), 2011
Με την επιφύλαξη όλων των δικαιωμάτων.

Τα ενημερωτικά σημειώματα εκδίδονται στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ελληνικά, ισπανικά, και ιταλικά. Για να τα λαμβάνετε σε τακτική βάση, στείλτε μας μήνυμα στην ακόλουθη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: briefingnotes@cedefop.europa.eu

Μπορείτε να βρείτε προηγούμενα ενημερωτικά σημειώματα και εκδόσεις του Cedefop στη διεύθυνση:

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx>

T.Θ. 22427, 551 02 Θεσσαλονίκη, ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
Ευρώπης 123, Θεσσαλονίκη, ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
Τηλ. 30 2310490111, Φαξ +30 2310490020
E-mail: info@cedefop.europa.eu

visit our portal www.cedefop.europa.eu